

BANDIRMA ONYEDİ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ VE ARAŞTIRMALARI DERGİSİ BANU Journal of Health Science and Research

DOI: 10.46413/ boneyusbad.1521463

Derleme / Review

Hemşirelik Eğitiminde Hetagojik Öğrenme ve 21. Yüzyıl Becerileri ile İlişkisi Heutagogical Learning in Nursing Education and its Relationship With 21st Century Skills

Gülsüm ÇONOĞLU¹ Devrim Özge YILMAZ² Fatma ORGUN³ Nilay ÖZKÜTÜK⁴

¹ Dr. Öğr. Üyesi., Çankırı
Karatekin Üniversitesi, Sağlık
Bilimleri Fakültesi,
Hemşirelik Bölümü, Çankırı

² Arş. Gör., İzmir Katip Çelebi
Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Fakültesi, Hemşirelikte
Öğretim AD, İzmir

³ Prof. Dr., Ege Üniversitesi,
Hemşirelik Fakültesi,
Hemşirelikte Öğretim AD,
İzmir

⁴ Doç. Dr., Ege Üniversitesi,
Hemşirelik Fakültesi,
Hemşirelikte Öğretim AD,
İzmir

ÖZET

Teknolojinin etkisi arttıkça bilgiye erişim ve kullanımında yaşam boyu öğrenmeye olan ihtiyaç her geçen gün artmaktadır. Küreselleşen dijital dünyanın gerekliliklerinden biri de 21. yüzyıl becerilerini kullanarak yaşam boyu öğrenmeyi sürdürmektir. Andragojinin bir adım ötesine geçen hetagoji, eğitim ve öğretimin merkezinde yer alan, 21. yüzyılda başarı ve yaşam boyu öğrenme için kritik öneme sahip yeni bir paradigma olarak ortaya çıkmaktadır. Bu ortaya çıkan öğrenme teorisi sayesinde, öğrenenler kendi kendilerine öğrenmelerini gerçekleştirme ve kendi kontrolleri altında bir keşif yolculuğuna çıkma fırsatına sahip olabilmektedir. Hemşirelik eğitiminde öğrenenlerin yenilikleri farkında olmaları, bu yeniliklere ve teknolojilere uyum sağlayabilmeleri için yaşam boyu öğrenme çerçevesinde gerekli olabilecek 21. yüzyıl becerilerine sahip olmaları önemlidir. 21. yüzyıl becerilerini etkin bir şekilde kapsayan hetagoji hemşirelik eğitiminin vazgeçilmez bir parçası haline gelmektedir. Bu derlemenin amacı hetagojik öğrenmeyi ve hetagojik öğrenmenin 21. yüzyıl becerileri ile ilişkisini literatüre dayalı olarak açıklamaktır.

Anahtar Kelimeler: 21. Yüzyıl Becerileri, Hemşirelik Eğitimi, Hetagoji, Hetagojik Öğrenme

ABSTRACT

The need for lifelong learning in accessing and using information is growing every day as the impact of technology increases. One of the requirements of the globalizing digital world is lifelong learning with 21st century skills. Going one step beyond andragogy, hetagogy is emerging as a new paradigm that is at the center of education and training, critical to success in the 21st century and to lifelong learning. Thanks to this emerging learning theory, learners have the opportunity to realise their self-directed learning and embark on a journey of discovery under their own control. In nursing education, it is important for learners to be aware of innovations and to have 21st century skills that may be necessary within the framework of lifelong learning in order to adapt to these innovations and technologies. 21st century skills, which effectively cover hetagogy, are becoming an essential part of nursing education. The aim of this review is to explain hetagogical learning and the relationship between hetagogical learning and 21st century skills based on the literature.

Keywords: 21st century skills, Heutagogy, Hetagogic Learning, Nursing Education

Sorumlu yazar / Corresponding author

Devrim Özge YILMAZ

devrimozge.yilmaz@ikc.edu.tr

Geliş tarihi / Date of receipt: 24.07.2024

Kabul tarihi / Date of acceptance: 30.11.2024

Atıf / Citation: Çonoğlu, G., Yılmaz, D. Ö., Orgun, F., Özkütük, N. (2024). Hemşirelik eğitiminde hetagojik öğrenme ve 21. yüzyıl becerileri ile ilişkisi. *BANU Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 648-655. doi: 10.46413/ boneyusbad.1521463

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

GİRİŞ

Hemşirelik, küresel sağlık hizmetleri ihtiyaçlarını karşılayabilecek liderlere ihtiyaç duyan bir meslektir (Douglass, Solecki ve Carter, 2023). Sağlık ve hemşirelik bakımındaki değişiklikler ve yenilikler, hemşirelerin uygulama ve profesyonel standartları ile beklentileri karşılayabilecek güncel bilgi, beceri ve tutumlara sahip olmalarını gerekli kılmaktadır (Anema, 2018). Bilginin hızla değiştiği bir dünyada her şey etkilenmekte ve değişmektedir. Bu nedenle, eğitimdeki değişime ayak uydurabilmek için bireyler çağın gerekliliklerini takip etmelidir. Eğitimcilerin ve öğrenenlerin de çağdaş yaklaşımları ve yöntemleri açık fikirlilikle benimsemeleri ve uyarlamaları gerekmektedir (Akyıldız, 2019).

Eğitim çevrelerinde, andragojinin bir adım ötesine geçen, tüm eğitim ve öğretim hayatı boyunca uygulanabilecek yeni bir dizi ilke ve uygulamaya doğru giden başka bir paradigma ortaya çıkmıştır (Kenyon ve Hase, 2001). Hetagoji olarak adlandırılan bu paradigma, öğrenenlerin kendi kendine öğrenmesini teşvik etmekte ve öğrenenleri keşfetme yolculuğuna çıkarmaktadır (Boz Yüksekdağ, 2022). Bilginin hazır ve kolayca erişilebilir olduğu bir dünyada geleneksel eğitim ve öğretim yöntemleri tamamen yetersiz kalmakta ve yaparak, yaşayarak öğrenme ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda hetagojik yaklaşım pedagojik ve andragojik yöntemlerin eksikliklerini gideren yenilikçi bir yaklaşım özelliği göstermektedir (Kenyon ve Hase, 2001). Bu yaklaşım gelişmekte ve değişmekte olan toplumlarda bireylere çağın gerektirdiği yeterlilikleri kazandırmak için yaşam boyu öğrenmeyi temel almaktadır (Boz Yüksekdağ, 2022).

Toplumdaki hızlı değişim ve bilgi toplumu olma özelliği, neyin ve nasıl öğrenileceğini belirleyen öğrenenin kendisi olduğu bir eğitim yaklaşımına yön vermeye dikkat çekebilmektedir (Kenyon ve Hase, 2001). Öğrenenlerin ihtiyaçları geliştikçe, kullanılan öğretim yaklaşımlarının da eğitimde gelişmesi kritik önem taşımaktadır. Hetagojik yaklaşım, 21. yüzyıl ve sonrasında başarı için kritik önem taşıyan yaşam boyu öğrenme türünü teşvik edecek şekilde öğrencinin özerkliğine yoğun bir vurgu yapmaktadır (Moore, 2020). Hetagoji, bütünüyle, öğrenmenin bu kendine özgü ve karmaşık kavramını, toplumun talepleriyle doğrusal bir biçimde örtüşen yirmi birinci yüzyıl öğretme ve öğrenme yaklaşımını sağlayarak yöneten ve yönlendiren bir öğrenme çerçevesidir

(Vinayan ve Harikirishanan, 2021). Yapılan araştırmalar incelendiğinde hetagojinin özellikle yükseköğretimde öğrenenlerin öğrenme süreçlerinde kendi kararlarını verebilmelerini sağlamak için faydalı bir strateji olduğu görülmektedir. Bu yüzden 21. yüzyılın yenilikçi bir yaklaşımı olan hetagoji, eğitimciler ve öğrenenlere daha fazla tanıtılmalıdır (Akyıldız, 2019). Bununla birlikte öğrenenlerin ihtiyaçları geliştikçe, kullanılan öğretim yaklaşımlarına paralel olarak eğitimin de gelişmesi önem kazanmıştır (Hase ve Kenyon, 2007). Hetagojik yaklaşımda, öğrenme eyleminin sorumluluğu öğrenendedir. Böylece, eğitimcinin ya da programın-müfredatın merkezde olduğu anlayış yerine özünde öğrenme eylemi olan öğrenci merkezli bir anlayış yer almaktadır (Bozkurt, 2015).

Öğrenme ekolojileri kavramı, öğrencinin bilgi ve becerilere erişmesi, bilgiyi paylaşması, öğrenme becerilerini geliştirmesi ve hem eğitici hem de eğitici olmadan kendi öğrenimini müzakere etmesi için fırsatlar sağlayan bir ortamı tanıyarak öğrenci merkezli bir yaklaşımı daha da genişletmektedir (Blaschke ve Hase, 2019). Bu doğrultuda, hemşirelik eğitiminin de 21. yüzyıl için mikro ve makro sistem düzeylerinde yenilikler yapması, yenilikleri ve değişimleri eğitim programına yansıtması gerekmektedir (Glasgow, Dunphy ve Mainous, 2010). Bu derlemenin amacı hemşirelik eğitiminde hetagojik öğrenmeyi ve hetagojik öğrenmenin 21. yüzyıl becerileri ile ilişkisini literatüre dayalı olarak açıklamaktır.

Hetagojik Öğrenme

Hetagoji, öğrenenlerin kendi öğrenmelerini kendilerinin belirledikleri bir öğrenme-öğretme yaklaşımıdır (Glassner ve Back, 2020). Antik Yunancadan türetilen 'Heut', benliği ifade etmekte olup, başlangıçta Avustralya'daki mesleki sektörde geliştirilen yeni bir öğrenme teorisidir (Bhoyrub, Hurley, Neilson, Ramsay ve Smith, 2010). Hetagoji, kendi kendine öğrenme çalışması olup (Kenyon ve Hase, 2001), kişisel deneyimlerin bir sonucu olarak ortaya çıkan kendi öğrenmelerinde öğreneni ana etken olarak gören öğrenen merkezli öğrenme ile ilgilidir (Hase ve Kenyon, 2007). Bozkurt (2015) hetagojiyi “öğrenme becerilerinin gelişimini bütünsel bir yaklaşımla ele alan, yaşam boyu öğrenmeye ve öğrenenin öz kararlılığına vurgu yapan bir yaklaşım” olarak ifade etmiştir. Bozkurt’a (2015) göre, öğrenenlerin “nasıl öğreneceklerini

bilmeleri” hetagojinin temel savıdır.

Öğrenme, kişisel deneyim yoluyla gerçekleşmekte olup, öğrenen öğrenme sürecinin merkezinde yer almaktadır (Bhoyrub ve ark., 2010). Öğrenenlerde öğrenmeyle meydana gelen değişim; bilgi, tutum ya da davranış boyutunda gerçekleşebilmektedir (Boz Yüksekdağ, 2022). Hetagoji de öğrenenlerin hem öğrenmeye yaklaşımlarında hem de kendi öğrenme ihtiyaçlarını değerlendirmede kendi kendilerini belirleme becerisi kazandırarak, kendi eğitimlerine katılmalarını güçlendirmeye yardımcı olabilecek stratejileri desteklemede uygun bir teorik çerçeve sağlama konusunda yardımcı olacaktır (Hainsworth, Dowse, Cummins, Ebert ve Foureur, 2022).

Hetagoji Özellikleri

Hetagojik bir yaklaşım, içerikten çok kaynakların sağlanmasını vurgulamaktadır. Eğer bir çıktı veya değerlendirme doğru şekilde tasarlanmışsa ve birkaç yol gösterici bilgi verilmişse, öğrenenlerin konuyu veya sorunu anlamlandırmaya çalışması ve kendi sonuçlarına varması gerekir (Kenyon ve Hase, 2001). Böylece bu yaklaşım, öğreneni öğrenme sürecinin merkezine yerleştiren, öğrenen eylemliliğini destekleyen ve teşvik eden bir çerçeve olarak kullanılabilir. Bu nedenle, öz-yeterlilik, öz-kararlılık ve kendi kendini yönetme ile öz-düzenlemeli öğrenme gibi köklü pedagojilerin çoğundan yararlanır ve bunları genişletirken, öğrenen kapasitesi, yansıtma ve üstbilis ve doğrusal olmayan öğrenmenin diğer yönlerine odaklanmaktadır (Blaschke ve Hase, 2019).

Hetagoji odaklı eğitim, öğrencilerin kendi hedeflerini, öğrenme yollarını, yöntemlerini ve çıktılarını belirleyebilecekleri bir ortam oluşturmaya çalışmaktadır. Öğrenme sürecinin merkezinde öğrenci yer aldığından kullanılan hetagojik yöntemler, öğrencilerin pasif alıcılar olmaktan çıkıp analiz ve sentez yapmalarına yardımcı olmaktadır. (Fauzi ve Sabat, 2024). Hetagojik yaklaşım, kendi kendine öğrenmeyi, uyarlanabilirliği ve yeteneklerin yanı sıra yetkinliklerin gelişimini de vurgulamaktadır. Hetagoji; hümanizm, özgürlükçülük, sosyal yapılandırıcılık, yerleşik öğrenme ve dönüşümsel öğrenme teorilerine dayanmaktadır (Hainsworth ve ark., 2022).

Hetagojide Öğreten ve Öğrenen Özellikleri

Hetagojik bir yaklaşım, öğrenmede esnek olma ihtiyacını kabul etmektedir. Bu yaklaşımda

eğiticiler kaynakları sağlamaktadır. Öğrenenler ise önemli konuları ve soruları okuyabilmekte, kendileri için neyin ilgi çekici ve alakalı olduğunu belirleyebilmekte ve ardından daha fazla okuma ve değerlendirme görevleri üzerinde tartışmalar yapabilmektedir (Kenyon ve Hase, 2001). Öğrenenler neyi, nasıl, kiminle, ne zaman ve hangi ortamda öğreneceklerine kendileri karar vermektedir. Ayrıca, öğrenmelerini nasıl değerlendirecekleri ve öğrendikleri bu bilgiyi nasıl sunacaklarını belirlemektedirler (Glassner ve Back, 2020). Hetagoji, öğrenenleri kendi eğitimlerinin aktif katılımcıları olarak görmektedir. Böylece öğrenenler, kendi eğitimlerini yönlendirebilir ve bilgi çağının gelişen ihtiyaçlarına uyum sağlayabilirler (Fauzi ve Sabat, 2024).

Tablo 1. Hetagojide Öğrenen ve Eğitici özellikleri

Öğrenen Özellikleri	Eğitici Özellikleri
✓ Ne nasıl, kiminle, ne zaman ve hangi ortamda öğreneceğine karar verme	✓ Yetenek oluşturma ve yaratıcılığa, özerkliğe ve desteğe izin verme
✓ Kendi öğrenmelerini yönetebilme	✓ Mentor
✓ Aktif katılımcı	✓ Destekleyici bir sınıf ortamı oluşturma
✓ Kendileri için neyin ilgi çekici ve alakalı olduğunu belirleyebilme	✓ Kaynak sağlama
Öğrenen merkezli esnek bir yaklaşım	

Tablo 1 literatür doğrultusunda özetlenmiştir (Fauzi ve Sabat, 2024; Glassner ve Back, 2020; Hainsworth ve ark., 2022; Kenyon ve Hase, 2001).

Hetagojide eğiticinin rolü; öğrenen merkezli olup, yetenek oluşturma ve yaratıcılığa, özerkliğe ve desteğe izin verme yönündedir (Hainsworth ve ark., 2022). Eğiticiler hetagojiyi kullanırken, öğrenenlerin merakını kolaylaştırmakta ve öğrenmenin odağını belirlemelerine fırsat sağlamaktadır (Raymond ve Dahlke, 2022). Eğiticinin önemli bir rolü, mentor olarak kolaylaştırıcı olmasıdır (Glassner ve Back, 2020). Öğrenenlerin içerik ve öğrenme alanları açısından kendi öğrenmelerini yönetme becerilerini arttırmaktır (Blaschke ve Hase, 2019). Bu yüzden eğiticiler öğrenenlerin yeteneklerini ve yetkinliklerini geliştirmekle ilgilenmelidir. Hetagojik yaklaşımlar öğrenen için daha aktif bir rol önermektedir (Kenyon ve Hase, 2001). Her

düzeydeki eğiticiler, hetagojik yaklaşımları yaşam boyu öğrenme becerilerini teşvik edebilecek ve geliştirebilecek şekillerde mevcut müfredatlarına entegre etme fırsatlarını keşfedebilirler (Moore, 2020). Fauzi ve Sabat (2024)'ın çalışmasında eğiticiler hetagojiyi uygulamak için mesleki gelişim sağlamayı, adım adım hazırlık yapmayı, destekleyici bir sınıf ortamı oluşturmayı, hedef belirleme ve öz değerlendirme becerilerini geliştirmeyi ve dijital okuryazarlığı teşvik etmeyi önermişlerdir.

Hetagojinin Zorlukları

Hetagojinin nasıl kavramsallaştırıldığına doğası (pedagoji ve andragojinin bir uzantısı olarak) aynı zamanda ampirik etkiyi de sınırlamaktadır. Çünkü andragojinin nerede bittiğini ve hetagojinin nerede başladığını tam olarak belirlemek zordur. Hetagojik yaklaşımların uygulanmasında, özellikle akreditasyon, değerlendirmeler ve kurumsal politikalar açısından zorlukları vardır. Değerlendirme sorumluluğunun eğiticiden öğrenene devredilmesi, bu tür bir öğretim yaklaşımını onaylayıp onaylamamayı değerlendirirken yöneticilerin muhtemelen en fazla endişe duyduğu unsurdur. Bu zorluklar, hetagojinin geleneksel eğitim ortamlarında tam olarak uygulanmasının önünde engel teşkil edebilmektedir (Moore, 2020). Çoğu geleneksel öğrenme ortamında hetagojik bir yaklaşımın benimsenmesi, kaynak eksikliği ve yetersiz dijital yetenekler nedeniyle zorlayıcı olabilmektedir (Alex ve Mukuka, 2024). Hetagojinin başarılı bir şekilde uygulanmasının eğiticilerin, öğrencilerin ve diğer paydaşların ortak çabasını gerektirdiği göz önünde bulundurulmalıdır (Fauzi ve Sabat, 2024).

Hetagojik Öğrenme ve Hemşirelik Eğitimi

21. yüzyılda bilgi üretim ve tüketim hızı giderek artmaktadır. Hemşirelerin değişen çevrelerine uyum sağlama ve öğrenme yeteneğine de sahip olması önemlidir. Hemşirelerin yetenekli öğrenenler ve değişen çevreye uyum sağlayabilenler olmaları için yansıtıcı uygulayıcılar ve yaşam boyu öğrenenler olmaları gerekir. Yaşam boyu öğrenmeye katılımın bir biçimi hetagoji olarak tanımlanmaktadır (Cordon, 2015). Hetagoji, eleştirel öz-yansıtma, öz-yönelimli hedefler, devam eden mesleki ve toplumsal dönüşüm gibi özellikleri bulunması sebebiyle öğrenmeye teşvik etmektedir (Reisdorfer, Maykut, Kempfer ve Rodrigues, 2024). Hemşirelerin hetagojiyi etkili bir şekilde uygulayabilmeleri için bu yaklaşımın lisans ve

lisansüstü hemşirelik programlarına yerleştirilmesi gerekmektedir (Cordon, 2015). Uygulama tabanlı hemşirelik eğitiminin etrafına yerleştirmek için bir çerçeve olarak kullanıldığında birçok yönden hetagoji hemşireliği tanımlayan gerekli belirsizlikleri anlamlandırmaktadır (Bhoyrub ve ark., 2010).

Hetagoji alanında araştırma çalışmalarının belirgin bir şekilde yetersiz olması nedeniyle hetagojinin hemşirelik eğitimi içindeki etkinliğine ilişkin araştırma yapılması gerekmektedir (Bhoyrub ve ark., 2010). Cordon (2015)'un çalışmasında hemşirelerin birey, aile ve topluma nitelikli bakım sağlamak için bilgi ve becerilerini güncel tutma isteği hetagojiye katılmalarının en sık tanımlanan nedeni olarak belirtilmiştir. Maykut ve arkadaşları (2019) deneyimlerinde hetagoji, öğrenmeye yönelik gerçek etik ve ahlaki katılım için alan oluşturmuştur. Eski paradigmaların kasıtlı olarak "bırakılması" ve "öğrenci olarak öğrenci", "öğretmen olarak öğrenci", "öğretmen olarak öğretmen" ve "öğrenci olarak öğretmen" rollerinin onurlandırılması yoluyla, yükseköğretimin taleplerini karşılamak ve lisans hemşirelik öğrencilerini 21. yüzyılda sağlık hizmetlerinin zorluklarını karşılamaya hazırlamak için öğrenmeye katılım mümkün olmuştur (Maykut ve ark., 2019). Hemşire liderleri, hemşirelerin hetagojiye katılımlarını desteklemede temel bir rol oynarlar. Sürekli eğitim programlarına erişimi iyileştirmek ve staj programlarına yatırım yapmak, hemşire liderlerinin hemşireleri hetagoji konusunda desteklemeleri için birkaç stratejidir (Cordon, 2015). Hetagojinin merkezinde yer alan öğrenci yeteneği, hemşire eğitiminin amaçlarıyla da önemli bir örtüşmeye sahiptir ve bu da potansiyel uygulamaya işaret etmektedir. Dolayısıyla hetagoji, klinik öğrenime yönelik potansiyel dolu bir yaklaşımdır ve her bir branşla ilgili ön kayıt kurslarının uygulamaya dayalı eğitim bileşenlerini hem görmek hem de yapılandırmak için alternatif bir mercek sağlamaktadır (Bhoyrub ve ark., 2010).

21.Yüzyıl Becerileri

Hetagoji diğer eğitim yöntemlerine göre 21. yüzyılda öğrenmeye en uygun yaklaşımı sağlayabilmektedir (Kenyon ve Hase, 2001). 21. yüzyıl becerilerinde uzmanlaşmaya yönelik en iyi yaklaşımlardan biri hetagojiyi kullanmaktır. Hetagoji, kendi kendine öğrenmeyi ve kişisel özerkliği vurgulayan öğrenci merkezli bir eğitim

yaklaşımıdır (Fauzi ve Sabat, 2024). Bu yaklaşım, öğretme ve öğrenme faaliyetlerinin sanal olarak yürütüldüğü teknoloji kullanımını yönlendirmek için hızla bütünleyici bir yaklaşım haline gelmektedir (Vinayan ve Harikirishanan, 2021). Bu bağlamda, eğitimcilerin öğrenenleri 21. yüzyılın eğitim gereksinimleri doğrultusunda geleceğe hazırlamak amacıyla yenilikleri takip etmesi ve eğitim programlarına entegre etmesi gereklidir (Akyıldız, 2019). 21. yüzyıl becerilerinin öğretme ve öğrenme sürecine dahil edilmesi, öğrencileri toplumun aktif katılımcıları haline getirir, profesyonel yaşamlarında başarılı olmaları için ihtiyaç duydukları araçlarla donatır ve onları geleceğin karmaşık zorluklarının üstesinden gelmeye hazırlar. Bu beceriler, akademik bilginin ötesine geçer ve 21. yüzyılda aktif rol oynayabilecek çok yönlü insan kaynaklarının geliştirilmesi için gereklidir (Fauzi ve Sabat, 2024).

Bireylerin 21. yüzyıl becerilerini kazanabilmesi için gereksinim duyulan araçlardan biri öğretim programlarıdır. Bu programlar, öğrenen bireyleri içinde yaşanılan yüzyılın gereksinim duyduğu yaşama hazırlamaktadır (Güçlü, 2022). Bu becerilerin öğrencilere nasıl kazandırılacağı ve geliştirilebileceği önemli bir noktadır. Farklı rapor ve araştırmalar, 21. yüzyıl becerilerinin hem derslere entegre edilerek kazandırılmasının mümkün olduğunu hem de okul dışındaki çalışmalarla kazandırılabilirliğini belirtmektedir. Eğitimciler, okulda ve okul dışında etkinliklerle ve kullandıkları yöntem ve stratejilerle bu becerilerin kazanılmasına fırsat sağlayarak yardımcı olabilmektedir (Cansoy, 2018).

Dünya dilleri, sanatlar, matematik, ekonomi, fen, coğrafya, tarih, yurttaşlık bilgisi gibi temel konularda ve 21. yüzyıl temalarında yeterli olmak, öğrenen başarısı için olmazsa olmazdır. Ayrıca, eğitim veren kurumlar 21. yüzyılın disiplinler arası temalarını temel konularla harmanlayarak akademik içerik anlayışını çok daha yüksek seviyelerde teşvik etmelidir. Partnership for 21st Century Skills (2009) 21.yüzyıl becerilerini “a) öğrenme ve yenilenme, b) yaşam ve kariyer ve c) bilgi, medya ve teknoloji” becerileri olmak üzere 3 kategoriye ayırmıştır (P21 Framework Definitions, 2009).

Öğrenme ve Yenilenme Becerileri

Öğrenme ve inovasyon becerileri, günümüz dünyasında giderek karmaşılaşan yaşama ve iş ortamlarına yönelik hazırlıklı olan öğrencilerle olmayanları birbirinden ayıran şeydir (P21

Framework Definitions, 2009). Günümüzde bilginin katlanarak ilerlemesi ve bilginin raf ömrünün giderek kısılması, bilginin tüketildiği kadar üretildiğini göstermektedir. Dolayısıyla dijital çağda yaşayan bireyler sürekli değişen, gelişen, güncellenen ve katlanarak artan bilgiye maruz kalmaktadır. Bu durum bireyleri bilgi toplumunda hayatta kalabilmesi için yaşam boyu öğrenenler olmaya zorlamaktadır. Geleneksel eğitim sisteminin aksine bilgi ekolojisinde öğrenenlerin problem çözme, bağlantıları görme, yaratıcı düşünme gibi becerilerini geliştirerek, kendi öğrenme gereksinimlerine göre öğrenmelerine vurgu yapılmakta olup, öğrenen ve öğrenme özgülleştirilmelidir (Bozkurt, 2015). Yaratıcılık, teknoloji endüstrisinin hızlı gelişiminin etkisiyle 21. yüzyıldaki küresel çalışma ortamında rekabet edebilmenin bir yoludur. Yaratıcılık becerisine sahip olan sınıflar yükselmekte, zenginleşmekte ve toplum refah seviyesi artmaktadır (Deniz ve Filiz, 2022).

Hetagoji, bireyin kendi öğrenme tercihlerine, ilgi alanlarına ve güçlü yönlerine sahip olduğunu ve öğrencinin yaratıcılık, yenilikçilik ve iş birliği gibi 21. yüzyıl becerileriyle uyumlu olduğunu kabul eder; çünkü öğrenci ilgi alanlarını keşfeder, tutkularının peşinden gider ve projelerine katılmakta özgürdür. Ayrıca, iç gözlem ve üstbilgi vurgulayarak öğrencileri öğrenme süreci hakkında eleştirel düşünmeye, ilerlemeyi değerlendirmeye ve gerektiğinde ayarlamalar yapmaya teşvik etmektedir (Fauzi ve Sabat, 2024). Eğitim programı etkinlikleri olarak işbirlikçi ve bağlantılı öğrenme, öğrenme günlükleri, eylem araştırması ve web araçları vb. kullanılabilir (Hainsworth ve ark., 2022).

Yaşam ve Kariyer Becerileri

Günümüz öğrenenlerinin karmaşık yaşam ve çalışma ortamlarına uyum sağlama noktasında düşünme becerileri, sosyal ve duygusal yeterlilikler geliştirmeleri gerekir (P21 Framework Definitions, 2009). Bu kapsamda yer alan yaşam ve kariyer becerileri; esneklik ve uyum becerisi, sosyal ve kültürel beceriler, özyönetim ve inisiyatif kullanma, liderlik ve sorumluluk ve üretkenlik ve hesap verilebilirliktir (Güçlü, 2022). Özellikle pandemi, deprem gibi yaşanan olağanüstü durumlarda bilgi ve becerilerin kazanılmasında ortaya çıkan birçok sorun hemşirelik öğrencilerinin kariyer endişelerinde artışa neden olmuştur (Şimşek, Küçük, Aydın ve Akbaş, 2022). Buna karşın yaşam ve kariyer becerileri, küreselleşme gibi

birey ve toplum üzerinde olumsuz etkilere neden olan etkenlere karşı önemli bir rol oynamaktadır. Bu beceriler bireylerin iş ve sosyal yaşamda yaşanan problemleri çözmelerini, zaman yönetimi yapmalarını, yaşam boyu öğrenmeye ve değişime açık olmalarını ve yeni ve özgün projeler tasarlamalarını sağlayarak yaşam kalitesini arttırmaktadır (Güçlü, 2022). Bu bağlamda yükseköğretim kurumları, hemşirelik programlarında kariyer planlaması ile ilgili seçmeli ya da zorunlu dersler başta olmak üzere bu becerileri içeren diğer derslere, sempozyum, eğitim gibi bilimsel etkinliklere ve kariyer günleri gibi sosyal etkinliklere yer vermelidir (Yılmaz ve ark., 2023). Bu nedenle, öğrenenlerin mezun olduklarında kendi kendine öğrenme gereksinimlerinin ve süreçlerinin bilincinde olması önemlidir.

Bilgi, Medya ve Teknoloji Becerileri

21. yüzyılda insanlar, teknoloji ve medyanın yoğun olarak kullanıldığı bir ortamda yaşamaktadır. Vatandaşlar ve çalışanlar 21. yüzyılda etkili olabilmek için bilgi, medya ve teknolojiyle ilgili bir dizi işlevsel ve eleştirel düşünme becerisi sergileyebilmelidir (P21 Framework Definitions, 2009). Hetagoji, modern dünyada teknolojinin öneminin farkındadır ve öğrencinin sürekli öğrenme yeteneğini geliştirirken, öğrencileri merak, uyum sağlama ve öğrenme tutkusu gibi 21. yüzyıl becerilerine uygun dijital araç ve kaynakları kullanmaya teşvik etmektedir (Fauzi ve Sabat, 2024). Mannan, Nurpratama, Shuhidan ve Masrek (2023) de yaptıkları çalışmada öğrenen eylemliliği, yetenek, yansıtma ve doğrusal olmayan tasarım olmak üzere dört boyutu olan hetagojinin teknoloji, etik ve biliş boyutları olan dijital okuryazarlık ile ilişkili olduğunu ve tüm hetagoji boyutlarını öğrencinin dijital okuryazarlığını etkileyeceğini belirtmiştir.

Sürekli değişen uygulamaya dayalı ortamda öğrenme içeriği ve zamanlaması öğrenci tarafından belirlenmektedir. Bu nedenle, öğrenmenin yapılandırılmış resmi öğrenme ortamlarından uzakta gerçekleşmesi olasıdır ve daha sonra uygulamaya dayalı ortamlarda öğrenme güçlü bir şekilde ilişkilendirilebilmektedir (Bhoyrub ve ark., 2010). Örneğin, Bozkurt'a (2015) göre sosyal ağlar, yaşam boyu öğrenme amacıyla uygun iklime sahip dijital ortamlar olarak değerlendirilebilir. Özellikle sosyal medya, öğrenen eylemliliği ve bilginin aktif keşfi,

yapılandırılması ve dağıtımı için fırsatlar sağlamakta ve medyanın hetagojik öğrenme yaklaşımını desteklemek için kullanılabileceği birçok yol sunmaktadır. Sosyal medya biçimindeki dijital araçlar, pek çok öğrenme kolaylığı sayesinde öğrencilerin çevrimiçi ortamlarda bilgiyi keşfetme, yaratma, iş birliği yapma, bağlantı kurma, yansıtma ve paylaşma becerilerini geliştirerek öğrenen merkezli alanlar tasarlama fırsatlarını daha da genişletmektedir (Blaschke ve Hase, 2019). Bu bağlamda, eğitimcilerin de dijital çağı yakalayabilmesi için amaç, rol ve sorumluluklarının yeniden kavramsallaştırılması ve yeniden tanımlanması gerekmektedir. Bu doğrultuda eğitimciler, öğretim yöntem ve uygulamalarını dijital çağa uygun hale getirmeli (Glassner ve Back, 2020), yenilikçi eğitimi takip ederek öğretim teknolojilerini kullanmayı benimsemeli ve sürekli mesleki gelişim etkinlikleriyle eğitici eğitimini sürdürerek kendini geliştirmelidir (Çonoğlu, Özkütük ve Orgun, 2020).

SONUÇ ve ÖNERİLER

Küresel gelişmeler, teknolojinin hızla gelişmesi, süper akıllı toplum gibi gelişim ve değişimler hemşirelik eğitiminde bilginin katlanarak artmasına ve hızla tüketilmesine neden olmaktadır. Hemşirelik öğrencileri sürekli değişen, gelişen, güncellenen ve katlanarak artan bilgiye maruz kalmaktadır. Bu doğrultuda hemşirelik eğitiminde öğrenmede esnekliği, aktif katılımı destekleyen 21.yüzyıl becerileriyle uyumlu olan hetagojiyi hemşire eğitimcilerin ve öğrenenlerin benimsemesi gerekmektedir. 21. Yüzyıl becerilerini kapsayan hetagojinin hemşirelik eğitiminin vazgeçilmez bir parçası haline gelmesi ile hetagojik öğrenen hemşirelerin dijital çağa uyum sağlaması ve yaşam boyu öğrenen bireyler olması sağlanacaktır. Bu doğrultuda, hetagojik yaklaşımın hemşirelik lisans eğitim programlarına yerleştirilmesi öğrencilerin gelecekteki bireysel ve mesleki yaşamında neyi, nasıl ve ne zaman öğreneceklerini kendileri belirleyebilecekleri donanıma sahip olmalarında yardımcı olacaktır.

Yazar Katkısı / Author Contributions

Fikir/Kavram: G.Ç., D.Ö.Y.; Tasarım: G.Ç.; Denetleme/Danışmanlık: F.O., N.Ö.; Analiz ve/veya Yorum: G.Ç., D.Ö.Y., F.O., N.Ö.; Kaynak Taraması: G.Ç., D.Ö.Y.; Makalenin Yazımı: G.Ç., D.Ö.Y.; Eleştirel İnceleme: F.O., N.Ö.

Hakem Değerlendirmesi / Peer-review

Dış bağımsız

Çıkar Çatışması / Conflict of Interest

Yazarlar araştırmanın yürütülmesinde herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek / Financial Disclosure

Yazarlar araştırmanın yürütülmesi sürecinde bir finansal destek almadıklarını beyan etmiştir.

KAYNAKLAR

- Akman Yılmaz, A., Coşkun Palaz, S., Yiğit, Ü., Gençer Şendur, E., Bulut, M., İlçe, A. (2023). Hemşirelik Öğrencilerinin Kariyer Planlamaya İlişkin Gereksinimleri. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 5(2), 83–92. doi:10.48071/sbuhemşirelik.1219938
- Alex, J. K., Mukuka, A. (2024). Heutagogy in action: Unveiling the transformative power of virtual “air campus” experiences of mathematics trainee teachers. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 20(3), em2416. doi:10.29333/ejmste/14320
- Anema, M. G. (2018). Faculty development for program change. In J. L. McCoy, M. G. Anema (Eds.), *Fast facts for curriculum development in nursing: How to develop & evaluate educational programs*. (pp. 63–69). Springer Publishing Company.
- Bhoyrub, J., Hurley, J., Neilson, G. R., Ramsay, M., Smith, M. (2010). Heutagogy: An alternative practice based learning approach. In *Nurse Education in Practice* (Vol. 10, Issue 6, pp. 322–326). doi: 10.1016/j.nepr.2010.05.001
- Blaschke, L. M., Hase, S. (2019). Heutagogy and digital media networks: Setting students on the path to lifelong learning. *Pacific Journal of Technology Enhanced Learning*, 1(1), 1–14.
- Boz Yüksekdağ, B. (2022). Teknoloji Destekli Yaşam Boyu Öğrenme: Hetagoji. In A. Aydın & T. Aydın (Eds.), *Sosyal Bilimlerde Akademik Analiz ve Tartışmalar: Vol. Bölüm 9* (1.Baskı, pp. 199–214). Özgür Yayınları.
- Bozkurt, A. (2015). Sosyal Ağlar ve Yaşam Boyu Öğrenme Deneyimi. In M. Akgül, C. H. Aydın, & S. Gümüş (Eds.), *XVII. Akademik Bilişim Konferansı* (pp. 113–118). Anadolu Üniversitesi.
- Cansoy, R. (2018). Uluslararası Çerçevelere Göre 21.Yüzyıl Becerileri ve Eğitim Sisteminde Kazandırılması. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(4), 3112–3134.
- Çonoğlu, G., Özkütük, N., Orgun, F. (2020). Hemşirelik Eğitiminde Yenilikçi Eğitim Paradigması: Öğretim Teknolojileriyle Dyuşsal Alanı Harekete Geçirmek. *EGE HFD*, 36(1), 61–65.
- Cordon, C. P. (2015). *Heutagogy in oncology nursing: The experience of nurses and the factors that facilitate and hinder self-determined learning in nursing* [Doctoral dissertation]. Fielding Graduate University.
- Deniz, S., Büyükalan Filiz, S. (2022). 21. yüzyıl becerileri ve tarihi gelişimi. In S. Büyükalan Filiz (Ed.), *21. Yüzyıl Becerilerinin Eğitime Yansımaları: Vol. 1.Bölüm* (1.Baskı, pp. 1–41). Pegem Akademi.
- Douglass, B., Solecki, S., Carter, N. (2023). The innovative development of a virtual global classroom: An interprofessional partnership for advanced-level nursing education. In *Journal of Interprofessional Education and Practice* (Vol. 32). Elsevier Inc. doi:10.1016/j.xjep.2023.100638
- Fauzi, K. R. R., Sabat, Y. (2024). Teachers’ Perceptions toward Heutagogy as the New Paradigm in the 21 st Century Education. *Magister Scientiae*, 52(1), 30–40.
- Glasgow, M. E. S., Dunphy, L. M., Mainous, R. O. (2010). Innovative nursing educational curriculum for the 21st century. *Nursing Education Perspectives*, 31(6), 355–357. www.aacn.nche.edu/media/pdf/sullivanreport.pdf
- Glassner, A., Back, S. (2020). *Exploring Heutagogy in Higher Education*. Springer Nature.
- Güçlü, M. (2022). 21. yüzyıl becerileri için öğrenme ortaklığı. In S. Büyükalan Filiz (Ed.), *21. Yüzyıl Becerilerinin Eğitime Yansımaları* (pp. 43–60). Pegem Akademi.
- Hainsworth, N., Dowse, E., Cummins, A., Ebert, L., Foureur, M. (2022). Heutagogy: A self-determined learning approach for Midwifery Continuity of Care experiences. In *Nurse Education in Practice* (Vol. 60, p. 103329). Elsevier Ltd. Doi: 10.1016/j.nepr.2022.103329
- Hase, S., Kenyon, C. (2007). Heutagogy: A Child of Complexity Theory. *Complicity: An International Journal of Complexity and Education*, 4(1), 111–118. www.complexityandeducation.ca
- Kenyon, C., Hase, S. (2001). *Moving from andragogy to heutagogy in vocational education*. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED456279.pdf
- Mannan, E. F., Nurpratama, M. R., Shuhidan, S. M., Masrek, M. N. (2023). The relationship between digital literacy and heutagogy learning: a pilot study among college students in Indonesia.

- Library Management*, 44(3-4), 246-260. Doi: 10.1108/LM-06-2022-0062
- Maykut, C., Wild, C., May, N. (2019). Heutagogy: Enacting Caring Science Practices. *International Journal of Caring Sciences*, 12(1), 11.
- Moore, R. L. (2020). Developing lifelong learning with heutagogy: contexts, critiques, and challenges. *Distance Education*, 41(3), 381-401. doi: 10.1080/01587919.2020.1766949
- P21 Framework Definitions. (2009). <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED519462.pdf>
- Partnership for 21 st Century Skills Ohio Department of Education. (2016). *Partnership for 21 st Century Skills-Core Content Integration*. https://www.marietta.edu/sites/default/files/documents/21st_century_skills_standards_book_2.pdf
- Raymond, C., Dahlke, S. (2022). Nursing Education: What Fits Best in a Changing World of Education Gogies? *Quality Advancement in Nursing Education - Avancées En Formation Infirmière*, 8(1), 1310. doi: 10.17483/2368-6669.1310
- Reisdorfer, E., Maykut, C., Kempfer, S. S., Rodrigues, M. E. de C. (2024). Heutagogy: A Pedagogical Framework for Cultivating Critical Consciousness in Nursing Students. *International Journal of Caring Sciences*, 17(1), 593-602.
- Şimşek Arslan, B., Küçük, M., Aydın, G., Akbaş, B. (2022). COVID-19 Pandemisinde Hemşirelik Son Sınıf Öğrencilerinin Kariyer Endişeleri ve İş Umutları. *Sağlık Bilimlerinde Güncel Yaklaşımlar*, 3(3), 115-121. doi: 10.58208/cphs.1205221
- Tümen Akyıldız, S. (2019). Do 21st Century Teachers Know about Heutagogy or Do They Still Adhere to Traditional Pedagogy and Andragogy? *International Journal of Progressive Education*, 15(6), 151-169. doi: 10.29329/ijpe.2019.215.10
- Vinayan, G., Harikirishanan, D. (2021). Empowering Heutagogy for 21 st Century Learning. *Systematic Literature Review and Meta-Analysis*, 2(2), 46-52.